

Fóia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PEST'A
sambeta
30 decemv.
11jan.1868

Ese totu a opt'a di
Pretinla pentru Austria
pe Jan. - jun. . . . . 4 fl. —
Pentru Romania
pe Jan. - jun. unu galbenu.

Nr.
50.

Cancelari'a redactiunei
Strat'a morariloru Nr. 10.
unde sunt a se adresá manuscriptele si banii
de prenumeratiune.

Anula
III
1867.

MATEA CORVINULU si STEFANU VODA.

(15 dec. 1467.)

Matea Corvinulu óstea-si ordinédia,
De resbóie crunte bine o 'nzestrédia,
Si pe-ai sei aduna ca sê tiena sfatu,
Sê-si latiésca tiér'a s'a determinatu.
Si Corvinu lui Banfi aste i-graiesce:
„Du-te la Moldov'a, lui Stefanu vestesce,
Cumca dintre prieteni d'astadi l'am pierdutu,
Câ 'n Ardélu necazuri multe mi-a facutu,
Si ceru sê-mi inchine tiér'a lui intréga;
De vre sê nu aiba viétia vitrégá,
Câ-ci cu óste-asupr'a-i astadi voiu porni,
Tiér'a si domni'a i-voiu resipi!“

Banfi pléca 'ndata la vod'a soscesce,
Scirea lui Matea iute o vestesce;
Dara Stefanu voda din capu clatiná,
Si cu-amaratiune lui Banfi graiá:
„Audit'am multe de alu vostru rege,
Câ-e erou, si tiér'a bine si-o direge;
Dara de si-doresce cununa de spini,
Vina, si si-incerce arm'a in vecini!“

Banfi se rentóree, regelui sê-i spuna:
„Stefanu de 'nganfere cugeta câ-e gluma,
Díce, câ e gat'a de ori ce némicu,
S'a vedé in lupta cine-e mai voinicu!“

„E trufia mare, vod'a ce mi-raspunde!
Déca nu cu vorb'a, cu arm'a-oiu petrunde,
Numai cu o lupta, tronu-i clatinatu,
Numai cu o lupta, si mi-am resbunatu!“

Si Corvinu indata óstea si-o gatesce
Spre Moldov'a mandra maniosu pornesce . . .
Trotusiu lu-trece, si 'n Romanu intrá
Si predandu far' mila 'n Bai'a s'asiedia
Lun'a 'n ceriu de jele cu nori se 'nvelesce,
Pe la mediulu noptii Stefanu câ soscesce,
Si pe ungurime o incungiurá
Si in diori frumóse lupt'a o 'ncingea.
Romanasii teneri si 'voinici de arma,
Mai voiau sê móra pentru dulcea tiéra,
Decátu sê întórne batuti, rusínati
Si sê lase tóte 'n préda la 'nganfati.
Diece mii de unguri morti remanu pe campuri,
Carnea loru ingrasie p'ai Moldovei vulturi,
Si-apoi o sagéta, pe Corvinu lovi
Si elu cu rusine la fuga-o tuli . . .
„Hei Corvine 'ntórna éra l'a ta casa,
Lasa tu Moldov'a, falnic'a mirésa,
Nu portá resbóie cu bravu némulu teu,
Câ nu-ti iérta-a 'nvinge neci chi 'ru Ddieu!“

At. M. Marienescu.

Pe patulu mortii.

(Ultimele mominte din viéti'a unui poetu.)

(Noveleta.)

. . . E mediulu noptii. P'afara siuera ventulu, gemu elemintele, plange natur'a . . . Oh, asié geme si sufletulu meu, asié plange si anim'a mea! . . .

. . . E mediulu noptii. Asié e de 'ntunecutu si-asié e de frigu . . . pare câ-a inghiatiatu tóta lumea . . . numai anim'a mea mai arde . . . arde 'n dorere, arde 'n tortura . . . dar acusi v'a 'nghiatiá si ea si nu se va mai aprinde 'n veci!

. . . E mediulu noptii. Orologiulu anuntia ór'a spiriteloru, ór'a spaimeloru . . . acum se trediescu fantómele si-alérge prin lume sê si-cerce suvenirile vietiei . . . Ochii-mi stau inchisi, nu vedu nemica; dar sufletu-mi veghiédia, sufletu-mi vede . . . prin negur'a noptii, pare câ mi-diarrescu nalucirea trecutului, fantasm'a vietiei . . . o, tu esci acee'a, tu esci, te cunosecu pré bine, ti-cunosecu ochii cei de sirena, faci'a cea de angeru . . . tu esci acee'a, Maria! . . . O câtu esci de frumósa si-acuma, frumósa, ca-si candu te ivisi mai antaiu prin visurile amorului, prin trecutulu fericirii mele . . . De ce te ivisi chiar acum'a? . . . De ce voesci sê mi-conturbi agonía mortii? . . . Tu plangi . . . de ce plangi? O, nu ti-ascunde faci'a, lasa-me sê ti-vedu odata inca lacrimile, sê vedu, sê credu câ mai scîi plange inca asié precum ai plansu odata, de multu, pe braciele mele . . . o, câtu erau de mandreatunci lacrimile-acele!

Tu plangi Maria! Dóra mai ai ceva la mine? Sufletulu ti-l'am datu, ti-am datu anim'a, amorulu animei, amorulu celu mai fierbinte cea potutu sê esiste candva in anima viua . . . mai multu nu potu sê ti-dau . . . Ací esci inca Maria? . . . Lasa-me sê ti-audu odata inca vócea budieloru . . . O, câtu de dulce resuná acee'a-odata, de multu, in dîlele amorului, candu lumea erá elisu, si candu tu erai steu'a elisului, dîn'a dîneloru, altariulu dieitâti . . . Inca câteva clipe, si eu voiu fi departe de tine si tu vei fi departe de mine si nu ne vomu mai intalni in veci, neci in ceriuri, câ-ci ceriulu e inchisu pentru mine . . .

Sioptesce-ti dar, sioptesce-ti adioulu celu din urma si-apoi me uita pre veci, nu te mai ivi neci la mormentulu meu, o, câ-ci pré tare-ar plange anim'a-mi sub glîfile cele grele! . . .

Uita-me . . . câ-ci uitatu-m'ai tu si 'n viétia, cu-atât'a ti-va fi mai usioru sê me uiti candu voiu jacé 'n mormentu . . .

Séu vino, vino mai aprópe, câ-ci asié me te-

mu . . . asié mi-e de frigu . . . simtiescu tremurandu pe frunte-mi degetele mortii . . . acusi le voiu simti si pe anima . . . Nu ti-ascunde faci'a . . . lasa-me sê vedu odata inca faci'a de angeru, odata si mai pe urma, câ-ci acolo unde me ducu eu nu voru fi angeri, nu voru fi dîne, nu vei fi tu, Maria! . . .

Hui, cum siuera ventulu p'afara . . .

Cine bate la ferésta? . . . Audi tu Maria, audi, acuma vine angerulu mortii . . . O, cum geme ventulu, cum plange natur'a . . . asié geme si sufletulu meu, asié plange si anim'a mea! . . .

* * *

O . . . de ce trebui sê te cunosecu eu, Maria? . . .

Fost'asiu fi mai bine unu valu tulburatu de spume, dî si nópte batutu de stanci fara 'ndurare . . . fost'asiu fi mai bine o stanca muta pe verfu de munte, sbiciuita de venturi, sfásieta de foculu tresneteloru . . . fost'asiu fi mai bine o spaima alungata de consciintia, condamnata la o retecire vecinica . . . fost'asiu fi mai bine unu oazu pêrlîtu de sóre, inecatu de viscole in mediloculu pustiei . . . fost'asiu fi mai bine unu Prometeu spintecatu prin anima pana 'n capetulu lamei . . . o, numai pre tine sê nu te fi cunoscutu — Maria! . . .

Te-am iubitu, Maria, te-am iubitu mai multu decâtu pre-unu Ddieu . . . mi-asiu fi jertfitu viéti'a pentru-o dîmbire de pe faci'a ta, asiu fi jertfitu consciintia pentru-o privire din ochii tei, asiu fi jertfitu raiulu pentru-o sarutare din budiele tale . . . si-am crediutu in amorulu teu mai multu decâtu in Dieitate . . . ah, dar desierte fura tóte . . .

Amoru cerui cu de la tine, amoru curatu, amoru de fantasia, amoru de angeru, si tu m'adadusi una realu sirenicu, o amagire crunta . . .

Dulce fu amorulu teu, Maria, mai dulce ca inocintia consciintiei, dar numai pentru-acea, ca cu-atât'a sê mi-fia mai amara amagirea . . .

Erá primavéra 'n natura, candu incepui a culege si eu florile primaverei din gradin'a amorului . . . concerte de paseri celebrau renvierea naturei, candu ascultam si eu primele palpitate ale animei tale . . . si campurile nu si-au fostu pierdutu inca crinii, riurile inca nu si-au fostu pierdutu murmurulu, candu budiele tale mi-si anuciará tómnă, érnă, tómn'a fericirii, érn'a amorului . . . si oh, câtu de crude fusera venturile tómnă, câtu de rece-e ghiétia ernei! . . .

De ce nu te-a indestulitu amorulu meu, Maria? . . . Ori n'au plansu destulu de fierbinte aceste gene pe sinulu teu? Ori n'a sbocotitu de-

stulu de 'nfocatu acestu pieptu, acésta anima langa amorulu teu? . .

O, ascundeti lacrimile, Maria, nu mi-tortură agoni'a ultima . .

Câte-va clipe inea si mórtea si-va apasă sigilulu pe coseiugulu meu . . dar dorerea me va insotî si 'n mormentu . . dorerea mea si suvenirea ta . . nime nu va fi cine sê ude cu lacrimi cadavrulu poetului, numai aceste dóue voru veghiá la capulu lui, ca dóue lampe sinistre, ca dóue sorori jelitórie . .

Erá nópte d'alba, nópte mandra — nópte de jele, candu me despartíi mai antaiu de tine . . Si tu nu dormiai, Maria, anim'a ta si ochii tei veghiau langa momentulu plecarei mele . . .

O, Maria, câtu erai tu de scumpa atunci, câtu erai de maiestósa si câtu de divina . . . amorulu teu, Maria, atunci erá inea raiulu fericirei mele, sinulu teu erá cuibulu vietiei, in care se nasceau diorii deminetiei si ambrosi'a farmecului . . ochii tei erau isvorulu focului, din care si-imprunuté raiulu splendórea sa . . fruntea ta erá altariulu Vestei, impresoratu de lumin'a veciniciei, de girland'a inocintiei . . budiele tale erau comór'a angeriloru, din care se nutreau prin visurile tale, din care si-sugea sufletu-mi vícti'a, salutea, fericirea, amorulu . . . si-atunci inea erai a mea! . . o, audi tu, Maria . . atunci erai a mea . .

O, câtu fu de amara si câtu fu de dulce clip'a despartírei! Ti-aduci aminte inea de-acele lacrimi, ce le sarutase cu-atât'a focu budiele mele de pe genele tale? . . Ti-aduci aminte de siópt'a-ti amorósa, de siópt'a-ti inocinta? . . Suvenirea acestei scri, e in stare sê mi-usioreddie ór'a mortii, e in stare sê mi-mai renvía inea-odata sufletulu din ruinele distrugerei, e in stare sê mi mai deschida inea-odata raiulu . . o, câ-ci si-asié nu lu-voiu mai vedé in veci . .

Mi-ai dîsu, o Maria, atunci, in clip'a despartírei, mi ai dîsu: sê nu te uitu, câ amorulu teu nu me va uitá neci in mormentu . . si juramentulu meu ti-a respunsu cu ecou sinceru . . calcatu-mi-am eu juramentulu, Maria? . .

Departe-ajunsese lun'a pe calea peregrinarei sale, candu plecasem de langa tine . . suspinele tale me petrecura pana departe in adenculu noptii si lir'a mea ti-responddea cu refrene dulci si doióse: nu me uitá . . .

Departe m'a condusu calea . . multu tempu nu te vediusem, Maria . . dar sufletu-mi erá la tine si numele teu mi-a fostu talizmanulu conducatoriu . . n'a fostu ilusiune, nu farmecu, nu nalucire, pentru care sê te fiu uitatu neci macar

p'o clipita . . n'a fostu accentu de pasere, pentru care se ti-fiu schimbatu sioptirile tale . . n'a fostu parfumulu de flóre, pentru care sê fiu vendutu isvorulu vietiei, farmeculu din sinulu teu . .

Unu mormentu afundu mi-para mie despartírea-acést'a, preste care din colo inse mi-suridea vícti'a vecinica . . amorulu teu . . .

Si sufletu-mi nu s'a schimbatu, anim'a-mi nu si-a pierdutu palpitele . . nu, nu . . mai tare invetiasem inea a te iubi, a te adorá . . chipulu teu mi-aparea mai dulce, ca 'n dîlele fericirei, suvenirea ta mi-suridea mai magica, ca 'n ór'a despartírei . . .

Dîle si nopti trecusera, Maria, si eu-nu te-am potutu uitá . . tu mi-ai fostu rogatiunea, idealulu, tu mi-ai fostu vícti'a, fericirea, tu mi-ai fostu visulu, fantasi'a, tóte . . tóte . . pentru tine plangea sufletulu meu, pre tine te revocau suspinele mele . . pentru tine retacea anim'a-mi pe plaiulu poesiei, pre tine te cercá dorulu meu! . .

Erá nópte, nópte d'alba, nópte mandra, nópte de fericire, candu me rentorseiu la tine, Maria! . . audítu-ai tu atunci strunele lirei mele plangandu sub ferésta ti, de doru, de fantasi'a? . . audítu-ai vócea animei mele ratacindu deasupr'a visuriloru tale, vorbindu despre amoru, despre trecutu? . . Nu . . visurile tale nu mai erau visurile fericirei mele, suspinele tale nu mai rataceau dupa umbr'a mea prin adenculu departarei, anim'a ta nu mai creeá poesia, sufletulu teu nu mai erá altariulu Vestei! . .

La ferést'a ta, Maria, si-a cantatu lir'a mea — fantasi'a ultima, la-ferést'a ta si-a versatu sufletulu meu — lacrimile cele mai dulci, cele mai amare . .

Calcatu-mi-am eu juramentulu, Maria? . .

La ferést'a ta si-a cantatu anim'a mea cainti'a cea din urma, suspinulu celu mai jelnicu, la ferést'a ta si-a versatu sinulu meu lacrimile cele din urma . . .

„Nu me uitá!“ fu siópt'a ta in clip'a despartírei . . „nu me uitá!“ fu suspinulu meu in sér'a cea de jele, in sér'a d'alba, in sér'a cea din urma . . .

Eu nu te-am uitatu, Maria . . amorulu meu a fostu lumin'a noptiloru tale, amorulu meu a fostu refrenulu suspineloru tale . . .

Te-am adorat, fetitia draga, mai multu, mai fierbinte ca 'n ór'a despartírei . . doriam sê ti-diarescu faci'a, dar tu dormiai, Maria, dormiai si visurile tale erau atátu de dulci, si-atátu de grele, si-atátu de confuse . . tu iubeai si 'n visu te jocai cu elu . . oh, cu elu . . cu favoritulu

sortii, cu favoritulu teu . . ah, si-acel'a nu eram eu mai multu . . anim'a-ti batea cu tonuri 'nal'te, cu tonuri infocate, câ-ci dóra chiaru atunci o sarutá prin visu-ti, amantulu celu fericé . . ah si-acel'a nu eram eu mai multu . . budiele-ti tremurau linisioru, tremurau de-o síopta mistica . . oh, ce síopta erá acee'a! . . dóra chiaru atunci me blastemai pre mine, Maria, câ-ci cutediaiu sê ti-conturba visulu fericirei, eu lir'a mea, cu suspinele mele . . me blastemai, Maria, si eu chiaru atunci te adoram mai fierbinte . .

Candu crepara diorile, pre tine te aflara 'n patu morbósa, pre mine me aflara 'n gradinióratiplangundu amaru . . amaru . .

Erai morbósa, Maria, câ-ci ai avutu visuri grele, ai avutu sê te lupti cu suspinele mele, ai avutu sê me blastemi . . si candu pasíi nainteti, tu nu mai erai amant'a cea de-odata . . nu mai erá surisu pe budia-ti, neci lacrima pe géna ti, ca-si-atunci, in nóptea cea de jele, in ór'a despartîrei . .

Si eu nu te interesam mai multu, Maria . . unu nume erá numai, de care te 'nsufletiai, in care mai credeai, in care mai sperai . . ah si-acel'a nu mai erá numele mieu . . uitatu-m'ai tu, Maria! . .

Si candu me vediusi, sufletu-ti nu tresari de acúsările consciintiei, anim'a-ti nu se 'nfiórã de crim'a necredintiei . . ei m'ai respinsu, ah . . dar eu nu te-am blastematu, ci ti-am primitu crudîmea cu lacrimi, cu bicuventâri amoróse . .

De-atunci ratací prin lume, insotîtu de dorere, insotîtu de blastemulu necredintiei tale . . lunga mi-a fostu ratacirea, lunga si trista si doiósa . . mi-a fostu caldu, si n'a fostu cine sê mi-stérgea sudórea de pe frunte, mi-a fostu frigu si n'a fostu cine sê me strenga la sinu caldurosu . . am plansu si n'a fostu cine sê me mangaie, am fostu morbosu si n'a fostu cine sê me grijésca . . tu erai pierduta, Maria, pierduta 'n lumea fericirei, pe braci de amante, erai pierduta 'n nóptea necredintiei . .

Multe cele trecura de-atunci si eu nu te-am uitatu, Maria . . nu ti-am uitatu chipulu, nu ti-am uitatu anim'a, sufletulu, amorulu . . o, câ-ci dulce fu amorulu teu, Maria, mai dulce ca speranti'a vietiei celei vecinice, mai dulce ca inocinti'a consciintiei, mai dulce ca lumin'a raiului . .

Câte-va clipe inca si nu voiu mai ratací, Maria . . Audi cum siuera ventulu p'afara? audi cum bate la ferésta? . . audi tu Maria . . acuma vine angerulu mortii . . o cum geme ventulu, cum plange natur'a . . asié geme si sufletulu mieu, asié plange si anim'a mea . .

O, câtu-e de cumplita ór'a mortii!

Ací esci inca Maria? . . Ti-multiamescu, câ ti-ai tramisu sufletulu sê veghiedie langa patulu mieu, in clipele cele din urma . . câ-ci tu esci ací, tu, te cunoscú pré bine, ti-cunoscú ochii ce-i de sirena, faci'a cea de angeru . . tu esci acee'a, Maria . .

Suvenirea ta, Maria, suvenirea amorului teu, e in stare sê mi-usioreddie ór'a mortii, sê mi-renvie trecutulu fericirei . .

Câte-va clipe inca si mórtea si-va apasá sigilulu pe cosciugulu mieu . . câte-va clipe inca, si eu voiu fi departe de tine si tu vei fi departe de mine si nu ne vomu mai intalni in veci, neci in ceriuri, câ-ci ceriulu e inchisu de multu . . de multu . . e inchisu pentru mine . .

O, vino, vino mai apópe, câ-ci asié me temu . . asié mi de frigu . . simtiescu tremurandu pe frunte-mi degetele mortii . . indata le voiu simtí si pre anima . . indata ah . .

O, cum asiu voi sê plangu, . . sê mi-plangu trecutulu, sê mi-plangu fericirea pierduta, sê mi-plangu adioulu despartîrei vecinice . . dar nu potú . . o, eu nu potú plange . . lacrimile-mi au secatu cu totul . . câ-ci multu am plansu eu, Maria . .

Inca dóue clipe . . si eu voiu ratací prin alte sfere . . prin cee'a lume . .

O, du-te, du-te, Maria, câ-ci mi-am luatú acú adioulu . . nu vreu sê vedi tortur'a agoniei mele, nu vreu sê vedi man'a distrugerei, atunci, candu pre tine te-ascépta inca cunun'a vietiei . . braciulu favoritului . . florile amorului . .

Déca din candu in candu, s'a iví la capulu teu o umbra planganda, o umbra jelitória si va mestecá prin visurile tale câte-unu adiou suspinatoriu: nu te spariá, Maria . . umbr'a mea va fi acee'a . . si-acee'a nu te va bantúi, nu te va blastamá . . nu, nu . . dorulu o-a conduce numai, la tine . . dorulu revederei . . sioptesci atunci, sioptesci, câtu esci tu de fericita si ea se va ren-tórcé multiamita la culcusiulu seu . .

O, câtu-e de frigu . . o schintéua mica mai licuresce prin anima-mi . . numai o schintéua . . o ultima schintéua . . indata se va stange si-acee'a si nu se va mai aprinde 'n veci . . in veci . .

Destulu am traitu, Maria, mórtea mi-e linscita, câ-ci consciinti'a mi-spune, câ m'ai iubitú odata . . si-acésta consciintia o ducu eu mine 'n mormentu . .

Asié-asiu dorí sê dîcu o rogatiune . . dar degetulu mortii mi-apasa budi'a . . nu me lasa . .

Adio, Maria . . déca din candu in candu ti-s'a iví prin visuri o umbra jelitória . . se scíi, Maria, câ-acee'a va fi umbr'a mea . . umbr'a mea

Serbatorea copileloru in Rom'a.

va fi acee'a, Maria... Inca-unu suspinu.. suspinulu celu din urma... audi cum me sugruma angerulu mortii?.. iubesc, iubesc Maria.. amorulu e pentru tine.. eu nu mai potu iubi.. in veci.. nu te-oiu uitá.. oh, nu te-oiu uitá Maria.. anim'a-mi se stange.. ór'a-mi resuna.. si eu.. me ducu.. departe.. adio.. a..dio...

* * *

Ventulu siuerá cumplitu p'afara. Intunere-culu se sfasiá prin lumin'a fulgeriloru. Murmuru tuneteloru anuntiá in locu de campane — mórtea poetului.

Lu-ingropara. La capu i-pusera o lira, in locu de cruce.

Si candu batea ventulu, strunele lirei se miscau cu pietate, repetandu cu jele adioulu poetului.

Jonitia Badescu.

SUVENIRI DE CALETORIA.

XX.

(Despre diuaristic'a franceza, — revistele, — Revue de Paris, — Revue des deux Mondes, — Journal des Debats, — Moniteuru, — La Presse, — La Liberté, — foi semioficiale.)

Inainte de a incheiá aceste notitie fugitive, permiteti-mi sê vorbescu câte-va cuvinte despre diuaristic'a franceza.

E faptu constatatu, câ diuaristic'a franceza nu mai dispune de puterea aceea ce a avut'o pe tempulu guverneloru parlamentarie ale regiloru, totusi pres'a franceza are multa influintia a supra destineloru Franciei. Inca si acuma celu ce si face nume pe campulu diuaristice, are intrare libera in aren'a lupteloru politice. Thiers si Guisot numai activitâti loru diuaristice potu ascrie, câ guvernulu Franciei se concrediu loru.

Cu tóte câ pres'a franceza nu se póte laudá cu autoritatea presei englese, totusi in câtu privesce puterea si influinti'a, i este rivala.

In Germani'a se considera numai diuaristulu éra diuaristulu se igno réza cu totulu, — din contra in Franci'a publiculu nu se ocupa de locu cu „La Presse“ séu cu „La Liberté“, ci numai singuru singurelu cu personalitatea lui Emiliu Girardin, in contra dinsului tîntesce „Siclé“ tóte sagetile articoliloru sei.

Nu vreu sê facu ací istoriculu presei franceze, voiu vorbí numai despre tempulu mai nou. La anulu 1840 au aparutu vr'o 450 de foi, dupa aceste mai esíra inca vr'o 200. Cele mai multe inse erau numai producte efemere si perira nu peste multu. Revolutiunea din juliu nascu

intre altele si cautiunea pentru diuarie, si astfelu acele se imputînara. Pana ce in fine imperatulu Napoleonu la an. 1852 emise ordonanti'a de presa care puse stavila diluviului diuaristicu si de atunce numai putîne foi mari se incepura. Inse foile cele mai mici se inmultíra ca ciupercile. Din aceste politic'a este eschisa, si se ocupa numai de cestiuni sociale, orasianesci, literarie si artistice, — a une ori inse ele trecu peste regulele cuvîntiei si aducu la publicitate scene si intemplári de natura privata. Ele publica cu mai multa placere referade despre piesele nóue, cari se represinta in teatrele Parisului. Inse nu se marginescu numai intru analisarea piesei, ci descriu chiar si publiculu care fu de fatia la representatiunea cutarei piese teatrale. Descriu cu tóta precisiunea in care logia ocupá locu princes'a Matild'a, principele Murat, Renan, Georges Sand si altii, pana 'n fine chiar si foiletonistulu, — câ-ci tóte aceste le gasimu in foiletonulu acelloru foi.

La an. 1865 in tóta Franci'a esieau 1098 de diuarie. Dintre aceste 337 erau politice, 761 de acele cari nu se ocupau de politica.

Dar sê trecemu la analisarea speciala a presei franceze. Voiu incepe cu revistele.

Revistele sunt intermediare intre foi si carti. Candu mai antâiu se incepù acestu soi de publicatiuni, avù sê suferé multe combateri, — cu tóte aceste folosulu revisteloru nu se póte negá.

Revist'a se incepe acolo, unde se finesce fói'a de tóte dîlele, si se gata acolo, unde se incepe cartea.

Chiamarea unei foi mari este a informá publiculu despre tóte evenimintele dîlei, — éra a revistei, ca sê cuprinda tóte ca intr'unu cadru. Foile mari represinte interese de partide, — éra revist'a serversee directiunei spirituale.

Renumitulu diuaristu Verron fu carele fondá cea d'antâia revista in Francia la an. 1829. Intreprinderea lui se numiea „Revue de Paris.“ Devis'a lui éra a deschide terenu toturoru capacitâtiloru franceze. Resultatulu fu imbucuratoriu. Multe dintre penele cele mai ilustre ale Franciei de acuma in acést'a revista incepura debutarea loru inaintea publicului. Asié d. e. Saint-Marc Girardin, Lamartine, Scribe, Casmeru Delavigne, Alesandru Dumas, Juliu Janin, Alfonsu Karr si altii in revist'a acést'a depusera temeulu renumelui ce-lu posiedu acuma.

„Revue de Paris“ fu cea d'antâia dintre intreprinderile periodice, care primí in colónele sale si romanuri.

La an. 1834 revist'a acést'a aparù sub re-

dactiunea lui Bouloz, carele atunci erau proprietarii revistei „Revue des deux Mondes.“ Ambele reviste reprezentau alta programa. Pana ce „Revue de Paris“ ramasa unu organu beletristicu, „Revue des deux Mondes“ servia stiintelor mai inalte. La an. 1835 inse „Revue de Paris“ inceta, era „Revue des deux Mondes“ existe si acuma, si e cea mai grandioasa intreprindere literaria a Franciei, care are multa influinta a supra dezvoltarii opiniei publice. Revista acasta la inceputu avea sa se lupte cu multe pedee, inse tenacitatea redactorului seu le invinse toate. Acuma are 12,000 de prenumaranti, ceea ce atesta de inaltul gradu alu culturii publicului francezu.

Sa trecem la diariile politice!

Diariile cele mari au mai multa autoritate si decat revistele. Ce e dreptu rigoros a lege de presa a dese ori lipune stavila intru exprimerea lamurita a opiniei publice, totusi prin figure alegorice si prin alte apucature de acestu soi desvelesc ideile loru intr' unu modu admirabilu si cu multu spirit.

Incatu pentru exterioru, diariile franceze nu potu emula cu cele engleze. De candu a incetatu „L'Époque“ diariile franceze nu mai aparu in formatu atat de mare.

Partea cea mai interesanta se compune din epistolele politice, apoi urma numeroasele corespundintie, si in fine insciintarile despre sedintele tribunaleloru, ale camerelor comerciale, industriale si altele. In fruntea diariului inse totdeauna e unu articolu conducatoriu purure subscrisu de autoriu, dupa acestu urma revist' a politica, cari ambii articoli semnaliza program' a diariului respectivu. In fine pe pagina a patr' a gasim noutati de di, recensuni teatrale, anuntiuri si altele.

Aceste schitii aru fi pre defectuose, de cumva n'asiu atinge aci si de foisora.

Foisora in diariile franceze are unu rol importantu. In acest' a rubrica se publica romanuri, recensuni despre piesele si opurile mai noue, si in fine totu in foisora potemu ceti si insciintarile ce se tienu de „chronique scandaleuse.“

In catu pentru romanuri foisorele devinra o astfel de autoritate, catu romantierii cei mai renumiti in foisora publica mai antaiu opurile lor.

Recensuniile si criticele sunt totdeauna interesante si scrise cu multu spirit. Cele mai escelente sunt criticele teatrale. Criticul francezu e totdeauna curtos, finu si amabilu si neci odata nu e vatematoriu si nu descinde la

personalitati, — in care privinta criticii nostri aru pot invetia multu.

Intre diariile celu mai renumitu e „Journal des Débats,“ organulu faptelor, a supra caruia se revrsa unu spiritu stiintificu si neci candu n'a statu in serviciulu neci unui guvern. Acestu diariu aparu in 29 augustu 1789 sub titlulu „Journal des Débats et Décrets“ si pana in alu cincile anu alu republicei porta totu acestu titlu. Atunci si-schimbà numele si se face „Journal des Débats et lois du Corps législatif,“ sub redactiunea lui Louvet si Lacretelle.

La an. 1799 diariulu trecu in posesiunea fratiloru Bertin si atunci impartirea materielor se schimbà cu totulu. Atunci se deschise si rubric' a „foisora,“ in care inse la inceputu nu se publicau decat reclame de tergu. Mai tardu publica si recensuni teatrale despre piesele mai noue.

La an. 1811 urma dila triste pentru presa franceza. Guvernulu se folosea de tota omnipotenti' a sa pentru sugrumarea foiloru. In acasta epoca trista nu existau la Parisu decat numai patru diariile.

Cu inceputulu restauratiunii acestu diariu aparu era si titlulu „Journal des Débats politiques et littéraires“ sub care ese si in diu' a de adi. Redactiunea diariului e compusa din barbati cei mai capaci ai aristocratiei. Dintre colaboratori celu mai renumitu era de Sacy, alu doile e Cuvillier Fleury, apoi Saint Marc Girardin, si Prevost Paradot.

De la an. 1830 foisora acestui diariu e terenulu pe care eseliza Juliu Janin, principele criticii, celu mai renumitu foiletonistu alu Europei. Juliu Janin — dice Havin — e creatorulu foisorei. Din fia-care ordu alu seu stralucesce foculu artificiosu alu spiritului. Criticele lui nu sunt doctrinariae, dar totdeauna nimerite. I place a ilustra foisorele sale cu citatiuni latinesci. Pe Horatiu lu-seie de a rostulu. Criticele lui semena cu o corfa de flori, ce o desierta inaintea piciorloru nostre cu atat' a gracia, incatu uitamu impunseturile mai mici, ce ni causara ghimpia ascunsi sub frundiele foiloru.

Multi s'au incercatu a imita stilulu lui Juliu Janin si a-i rapa laurii castigati, inse pan' acuma nimenu nu-i succese.

In 24 noev. 1789 esi numerulu celu d'antaiu alu diariului „Moniteur.“ Fondatoriulu lui a fostu Iosifu Carolu Panckouke, unu librariu cu minte. „Monitoriu“ totdeauna a ocupatu terrenu adversariu fatia cu „Diariulu Desbaterilor,“ — precum acest' a ori si candu era opo-

tiunali, asié dînsulu totdeuna erá in soldulu guvernului. Va sê dîca „Monitoriulu“ neci candu n'a urmatu cu constantia atare programa, ci precum se schimbà guvernulu, asié si-stramutà si dînsulu colórea sa política. Mai tardîu apoi „Monitoriulu“ devenì organulu oficialu alu guvernului, in care calitate traiesce si adi.

„La Presse“ e mai nòua decâtu cele dòue foi insîrate mai susu, dar aparitiunea ei forméza epóca in istori'a presei francese. Fondatoriulu „Presei“ fu celebrulu Emiliu Girardin, pe care francesii lu-numescu „principele diuaristiceei.“ Program'a lui Girardin aruncà schintéua intre diuariile francese. Intrég'a presa tótadiuana se întórse in contra lui si se escà o polemía infocata. Girardin reesf invingatoriu, si in anulu urmatoriu fói'a lui avea 20,000 de prenume-ranti.

Capacitâtile cele mai eminente se grupara la fói'a lui Girardin. Balzac scriea schitie din viéti'a privata, Berthoud notitie din viéti'a barbatiloru mari, Alesandru Dumas comunicá foisóre istorice si critice despre cele mai nòue piese teatrale, dóm'n'a Gay publicá impartesfri despre mod'a si datinele din Parisu, Teofilu Gauthier despre artele frumóse, Granier de Cassagnac despre istoria si religiune, Gozlan icóne morale, Victoru Hugo despre cestiunile sociale, Achilu Jubinal despre literatur'a clasica, Juliu Lecomte despre marine, Scribe publicá proverbie dramatice, Tr. Soulié scriea critice despre representatiunile teatrului liricu.

In 2 decemv. 1851 Girardin fu esilatu, dar in anulu venitoriu éراسi rentornà in patri'a sa si se puse de nou in fruntea diuariului seu.

Dar debutarea ast'a nu tienù multu. Girardin parasì Pres'a si la an. 1866 fondà unu diuarriu nou sub titlulu „Libertatea“, care numai decâtu si-adunà atâti'a prenume-ranti ca „Siécle.“ carele acuma e celu mai latîtu diuarriu alu Franciei.

„Siécle“ e organulu opusetiunii parlamen-tarie si antagonistu grozavu alu clericaliloru. Foisór'a-i totdeuna are pretiu literariu.

„L'Opinion nationale“ asîsdere are multi prenume-ranti. Apare sér'a cu datulu din diu'a urmatóre. Apera drepturile natiunalitâtiloru, si se ocupa a dese ori si de caus'a Romaniei.

Dintre cele semioficiale cele mai insemnate sunt „Constitutionel“ „Patrie“ si „Pays.“ Organulu ultramontaniloru e „Le Monde.“ „Le Temps“ e alu partidei stange moderate, éra „L'Avenir Nationale“ alu estremei stange.

Intre diuariile mai mici esceléza „Le petit

journal“ ce are 250,000 de prenume-ranti, si „Figaro“ cari le cetesce mai alesu poporulu.

Si cu aceste incheiu descrierea suveniriloru mele de caletoria, cerendu indulgenti'a on. publicu cetitoriu, déca am abusat de paciinti'a-i multu pretiuita.

Iosifu Vulcanu.

Serbatórea copileloru in Rom'a.

(Cu ilustratiune pe pagin'a 593.)

Caracteristic'a cea mai marétia a cresciniloru este apretiuirea cea nobila, cu care si-pastrédia acú de atâti'a seculi suvenirea, acelor'a cari au moritu pentru religiune cu-atât'a pietate sacra, cu-atât'a devotamentu curatu si sinceru si au sciutu sê abdîca cu-atât'a renitentia de falsele apromisiuni trecatórie a le lumei, numai ca sê aprinda in animele cele maere — amorulu cres-cinescu, lumin'a cunoseintici celei eterne.

Cu astufeliu de pietate serbédia poporulu din Rom'a, serbatórea santului Bambino, adunandu-se inaintea monumentului aceluia, intrun'a d'ntre capelele templei Ara-Coeli — o multîme de copii si cu deosebire copile de 7 — 8 ani, ca sê adóre acolo, cu-o simplitate nevinovata in septeman'a Craciunului, pre Cristosu.

La astufeliu de serbatori apoi, de comunu se tienu si oratiuni si destule ori, cu-atât'a insufletîre sciu sê curga accentele cele pii de pre bu-diele atarei copilitie, incâtu esercédia o impresiune sacra si-asupr'a animeloru celoru mai corrupte. Inainte de oratiune indrépta o rugatiune catra S. Bambino si 'n finea oratiunei si-binecuvanta ascultatorii, ca unu parinte betranu si-asié i-se siede de bine unei astufeliu de copile, candu sinu-i se inaltia de inspiratiunea divina, ér bu-diele-i tremura de melodi'a binecuventarei!

Si-acésta serbatória curge tóta septeman'a Craciunului de la 11 óre antemédiadi pana la 3 dupa médiadi si rugatiunile si oratiunile copileloru celoru inocinte de totu atâtea ori umplú b-serec'a de pietate, de santiencia. Unu sentiu maretiu si sacru se cobóra atunci in animele cres-ciniloru, adumbrindu-i cu spiritu si lumina.

Depingerea unei astufeliu de serbatori o predamu stimateloru nòstre cetitorie prin ilustratiunea de astadi, sperandu, câ placerea ce vremu a vi-o face prin acést'a — nu va fi de tóte dîlele.

Doine populare

din Bucovin'a.

I.

Frundia verde, lemnu uscatu,
Coconasiu, boeriu bogatu,
La chilia ce-ai cautatu?

— Pauniti'a m'a chiamatu,
Sê mi-dee zaharu pisatu
Si gura de sarutatu.

Straie negre mi-oiu negri,
Cu tine n'oiu mai traî,
Ci me voiu calugari.

II.

Mei baete, baetiële,
Lêga calulu de zabrele,
Si i-dà fenu cu floricele.
Haid' la maic'a de me cere,
Intra 'n casa, nu te teme,
Câ de cine te-ai temutu,
Si-a pusu faci'a la mormentu.

III.

Frundia verde maracine,
Arda-te foculu padure,
Sê se faca drumu prin tine
Sê me ducu la manastire,
Sê vedu cârduri de copile,
Sê mi-vedu si puicuti'a mea,
Câ bine-am traitu cu ea.

IV.

Multu me miru bade de tine,
Ce ti-pierdi mintea dupa mine? . .
Candu mi-ar fi de dta,
Altmintrelea m'asiu portà.

— Hei Romanca ruminióra,
Alba ca o lebedióra,
De ti-asiu rumpe anim'a
Si tie si mane-ta.

Dragostea de féta mare,
Ca garof'a din carare;
Dragostele de nevesti,
Te facu mai sê nebunesci.

V.

Anima de putregaiu,
N'am eu cuițtu sê te taiu,
Sê vedu ce dorere ai.
Anima putregatióra,
Ori fă-ti voia, ori te lasa,
Ori fă-ti voia de iubitu,
Ori te lasa 'n prepaditu.

VI.

Frundia verde, trei masline,
Mei baditia, mei vecine,
Me maritu, te lasu pre tine!

— Marita-te senatósă,
Mi-oiu gasi si eu alésă
Alta 'n lume mai frumósă.

-- Că-ci mai sunt si alte 'n lume
Mai frumóse decâtu tine . .

— Că-ci mai sunt si alte fete,
Mi-oiu affá si eu parechia! . .

VII.

De-asiu amblá pe sub pamentu,
Dragulu mamei nu mai sunt,
De-asiu amblá câtu asiu amblá,
Nu mi-ca la dumnea-ta.

Candu eram la maic'a mea,
Eram puiu si rondunea,
De candu su-la maic'a lui,
Nu-su neci rondunea, neci puiu.

VIII.

Frundia verde, grâu maruntu,
Chipulu teu platesce multu;
De la capu pana la brêu,
Par' câ esci unu spicu de grâu,
De la capu pana 'n petióre,
Par' câ esci priveghietóre . .
N'am vediutu, neci n'oiu vedé,
Puiculitia ca si-a mea.

IX.

Cine iubesc si lasa,
Scótelu Dómne la pedépsa,
Cine iubesc si spune,
Scóte-lu Dómne la rusine!

X.

Frundia verde, plop si salce,
Draga mi-e calea 'nacóce,
Si n'am pentru cine-o face.

Am avutu unu puiu iubitu,
Ca trandafiriu 'nfioritu,
Ca unu ou mandru 'npistritu.

Dar acú-e posomoritu,
Pentru că nu l'am iubitu
Si la mersu si la venitu.

Culese de

Simeonu Fl. Mariann.

C E E N O U ?

* * (In numerulu *ocnitoriu*) vomu publicá portretulu si biografi'a celebrului nostru filologu Treboniu Laurianu.

* * (*Balulu tenerimei romane*) din Pest'a se va tiené in 12 fauru. Comitétulu arangiatoriu are multa sperantia, câ acést'a petrecere va succede câtu se póte de splendidu, si cu atátu mai vĕrtosu, câ-ci si din provincia multi au promis, câ voru veni. Inainte de balu se va tiené si unu concertu scurtu.

* * (*Dómn'a halului*) in balulu tenerimei romane din Pest'a va fi dómn'a Elen'a Mocioni n. Somogyi, soci'a dlui Georgiu Mocioni. Suntemu convinsi, câ impregiurarea acést'a inca va contribui multu la succesulu stralucitu alu balului.

* * (*Reuniunea sodaliloru romani*) din Sabiiu, precum aflámu din „T. R.“ tienendu in dílele trecute adunare, dupa alte afaceri in fine procese la alegerea comitetului. Si se alesera: presiedinte N. Cristea redactorulu Telegrafului Rom., vice-pres. Nicolau Popu pardositoriu; membrii ai comitetului Nicolau Bercoviciu argintariu, Petru Caicutiu gradinariu, Nicolau Demetriu croitoriu, J. Manole pantofariu; cassariu Ioanu Bogorinu cismasiu, controlorlu Samuilu Baltiesiu pantofariu, notariu Grigoriu Aronu pantofariu.

* * (*Necrologu*). Ioanu Tomutiu c. r. maioru a repausatu in 18 decemvre la Bistritia.

* * (*Scire interesanta*). O foia germana publica scirea interesanta, cumca domnitoriuulu Romaniei Carolu I va luá de socia pe fic'a lui Victoru Emanuilu.

* * (*Cetatienu onorari*). Comunitatea centumvirala a Brasiovului, a alesu pe Beust, Andrásy si Deák de cetatienu onorari ai Brasiovului.

* * (*Balu natiunalu*). Audímu, câ si la Timisiór'a se va tiené unu balu romanescu in folosulu alumneului natiunalu de acolo.

* * (*Statule*) societátii de leptura a tenerimei romane din Pest'a, precum suntemu informati, sunt acuma aprópe de intarire, si sperámu, câ in câte-va díle voru si sosi la societate. Dupa publicarea statuteloru societatei va tiené o siedintia publica pentru inaugurare, la care apoi voru fi invitati toti cei ce voru dori a asistá.

* * (*O sóia magiara*) — „Fővárosi lapok“ — a publicatu in septeman'a trecuta doi articuli despre poesi'a romana. Articuli sunt scrisi cu simpatia pentru noi romanii, ceea ce nu pré e datin'a foiloru magiare, — dara de alta parte se vede, câ dlu autoriu n'a studiatu inca de ajunsu poesi'a romana.

* * (*Brasiovu 27 dec.*) Scirea cea mai neplacuta pentru piati'a nóstra este, câ in urm'a ninsorei necontente de dumineca pana joi, drumulu câtra Roman'a s'a inchisu intru atáta, câtu d. e. pe Prahov'a inainte s'au opritu preste 40 care mari cu mai bine de un'a miie etrie de marfa. Deligentia de dumineca si alt'a dupa aceea s'a opritu in Campin'a, cea de aici s'a reñtorsu in Predealu. Dela Sinai'a nainte e preste putintia a strabate. Déca gubernulu romanescu nu va porunci câtu mai curend'a scótere a sateniloru invecinati cu unelte bune spre a delaturá pedecele, mai alesu Ploiescii si capital'a voru suferi lipsa de mai multi articuli, carii érn'a toti trecu din piatile europene pe la noi.
(G. Tr.)

* * (*Junimea romana*) din Vien'a va serbá ajunulu anului nou in salonulu palatiului Schoenborn.

Literatura si arte.

* * (*Cine a castigatu premiulu pentru novel'a cea mai buna?*) Conformu promisiunii nóstre, avemu onóre a aduce la cunoscinti'a publicului cetitoriu opiniunea comisiunii de trei membrii despre novelele concurgátore pentru premiulu de siese galbeni, desíptu de redactorulu acestei foi. — Bunetatea, ca in tóte lucrurile, asié si aice e relativa. Importanti'a obieptului, interesulu descrierii, curiositatea ce se sustiene totdeauna suspinsa in cetitoriu, fluiditatea stilului, si in fine unu finitu neasceptatu — éca totu atáte calitáti ale unei novele bune. Neci unulu dintre cei trei membrii critisatori n'a gasitu in cele patru novele aceste calitáti unite, neci intr' un'a n'a gasitu totu ce se recere la o novela buna. — „*Ultimulu principe*“ — dupa opiniunea a doi membrii — corespunde intre tóte patru mai bine numirei de novela. Subietulu e alesu fórté bine. Impartirea nimerita. Inse descrierea are multe scaderi. Relatiunea principelui cu grec'a ofenséza moralulu. Finitulu nu corespunde neci la innaltímea, neci la adeveretatea istorica. Apoi stilulu nu e destulu de naturalu, neci destulu de fluidu, ba se pare a une ori fortiatu si neci de cum in armonia cu natur'a limbei romanesci. De la sublimu la ridiculu e numai unu pasiu, — acestu adevveru se vede pretotindene in opulu presinte. Mai adaugemu, câ autoriulu in unele pasage se contradice, si ia mai multe locuri cade in repetitiuni superflue si ostentórie. De altmintrea dupa o prelucrare seriósa, suplinindu se lacunele, si indreptandu-se limb'a, s'ar face unu opusioru ce publiculu l'ar ceti cu multa placere. — „*Daculu celu din urma*“ are totu cam aceste scaderi. Dar gresic'la principala i este *aceca*, câ autoriulu si-a luat o materia imensa. Pentru unu novelistu ar fi de ajunsu a scóte unu episodiu istoricu, dar nu a conglomerá câte tóte fantasmagorie. Opulu acest'a are unele párti fórté frumóse, cari atestéza de talentulu nedisputabilu alu autoriului, — dar ca intregu nu corespunde asceptárii. — „*Junetia lui Mirabeau*“ celu putínu are naturalitatea descrierii. Pe candu cei doi autori precedinti se vedu a se fi ocupatu cu limb'a magiara séu germana, pe atunci autoriulu „*Junetiei lui Mirabeau*“ se vede, câ cunóscé limb'a italiana séu franceasa. De aci stilulu e mai fluidu, si mai corespundietoriu naturalulu limbei nóstre. Dorere inse câ si acést'a geme de multe formatiuni straine. — „*O istoria fara nume*“ — in câtu privesce limb'a romanéscá — este cea mai corecta intre tóte patru. Acést'a inse in privinti'a tieseturei nu corespunde cerintieloru unei novele. — Membrii critisatori considerandu, câ neci un'a dintre novelele concursuale nu intrunescé calitátile unei novele bune, decise a impartí premiulu de siese galbeni in dóue parti si a se premiá dóue novele relativu mai bune cu câte *trei galbeni*, — si astfel — prin majoritatea voturilor — se premiara novelele „*O istoria fara nume*“, care in privinti'a stilului intrece tóte sóciele sale si „*Ultimulu principe*“ care satisface mai multu pretensiu-nile unei novele. Desfacundu-se epistótele sigilate, din acele se vedíu, câ autoriulu novelei prime e *J. C. Dragescu* si a celelalte *Alesandru Onaciu*. Celelalte dóue novele nepremiate asísdere merita tóta laud'a. In fine mai amintimu, câ critisatorii fura dd. Iosifu Hodosiu, Alesandru Romanu si redactorulu acestei foi.

* * („*Transilvan'a*“) fóia Asociatiunii transilvane a aparutu. Numerulu antáiu cuprinde urmatórele: Protocolulu adunárii gener. a Asociatiunii, — Ideile funda-

mentale ale economiei naționale, — Culegere de documente istorice, — Istoriografic, — Publicarea banilor incuși la fondul Asociațiunii. Formatul foii e foarte micu. Sperăm, că mai târziu se va mari.

* * (*Drama națională*) Celebrul nostru poetu Dimitriu Bolintineanu érași a învârfit literatur'a română cu unu productu prețiosu alu ingeniului seu. Acest'a e o drama în patru acte și intitulată „Stefanu Voda celu berbantu.“ Mai târziu vom vorbi mai pe largu despre acestu opu.

* * (*A esțu de sub țipariu*) o brosiura de mare însemnatate : „Unitatea latină seu cauz'a romană în procesul naționalităților, din punctul de vedere istoric, juridic și politicu de V. Maniu.“ Premiulu 1½ sfântiu și se afla de vândare în toate librăriile din București.

* * (*Premiu literariu*). Societatea de lectură a jurni române orădana, pregătindu-se a edă și în decursul acestui anu școlastic unu almanacu beletristicu, escrie unu premiu de 6 galbeni pentru cea mai bună novelă originală cu obiectu din istoria națională, seu din viața poporului romanu, la care potu concurge și membrii onorari ai Societății. Manuscrisele sunt a se strapune la suscritulu conducătoriu celu multu până la 28 Fauru 1868 pe langa o epistolă sigilată, carea să cuprindă unu motto și numele autorului. Datu din ședința VI. a Societății de lectură din Oradea-mare, ținută la 3 decembrie 1837. Justinu Popșu conducătoriu. Elia Traila not. coresp.

* * (*Serbare*). Studenții romani a societății „România“ voru arangia în ajunulu anului nou în otelulu Victoria unu concertu în folosulu societății și studenților lipsiti. Program'a : 1. „Patria română“, intonat de corulu vocalu sub conducerea d. Nicolau Peligradu. 2. „Adio Moldovei“ pe violina esecutatu de d. J. Neagoe. 3. „O privire în trecutul și venitorulu Romaniei“ de d. J. C. Drăgescu. 4. „Descăptarea române“ cantatu de societate. 5. „Pastoriulu romanu“ pe piano de d. Hinciu. 6. „Dochia și Trajanu“ de corulu vocalu. 7. „Dorul“ poezia de d. J. Popu Florentinu dechiamată de autorulu. 8. „Balcescu murindu“, cantatu de d. Corn. Comanescu acompaniatu pe piano de d. Rainiche. 9. „Arie române“, pe violina de d. D. Cepescu. 10. „Doine“, pe flautu de d. Oncu. 11. „Romanulu“, jocu naționalu, de mai multu. 12. „Intru multu ani“ de chorulu vocalu.

* (*Poporul romanu*) pe scena magiara. În ajunulu Crăciunului nostru reprezentara pe scen'a din Bud'a o operetă, compusă din viața poporului romanu. Pre cum veduram înse, totă operet'a nu fu altuceva, decât unu scheletu mârșiașu a datinelor noastre poporali și o tontară cadiașă n'na, de-a ne dă pe fatia necultur'a. Obiectulu e luat din viața pastorască de pe malurile Crăciunului; dar ce atât de puțin posibilu conține; hainele fura nimerite utcumque; calusierulu înca ne-ar fi îndestulitu, baremi încâtva, decumva acel'a nu e decât mestecat și cu nesce sarituri slavone. Dar încât priveșcu cântările și preste totu music'a operetei, trebe se tragemu cruce nu numai preste acele, dar și preste cunoscăntiele autorului acelor'a, facia cu cantecele poporului nostru, pre cari nu unu virtuosu acuma, le recunosc și le dehiară de cele mai melodiöse și patrunțiatrice. Mai multu a fostu în aceste cantece spiretulu serbescu, de câtu acelu dulce, fantastecu, poporalu alu nostru. Preste totu avemu de-a dori numai atât'a, să fie, ca frații magiari să ne șoia apretiu și cunoscă de alta dată mai bine, și să ne schimosască într-unu modu

atât de cumplitu, datinele, suvenirile noastre din trecut, pre cari noi cu-atât'a pietate sacra le pastram cu aci de secolu.

Din strainetate.

* (*Duelu femeiescu*). Numai acuma cetiremu despre unu duelu curiosu din Americ'a. Doue dame adevădate avendu unu amante, pentru ca să pôte încungiură neplăcerile și incomodarile din partea unei seu altei'a, nu mai de câtu se provocara seriosu la duelu și anume la duelu de înveninare. Deci traseră sorti, și pe care cadiașă s'orteă mortii, aceea fu silită se golască o masura de thea, mestecată cu veninu. Duelulu, firesce, se fini cu m'ortea unei'a și înca cu acelei mai tenere, ér ceialalta remase în viața spre a si-continua mai departe plăcerile amorului, neconturbată de nimene; după cum vorbescu unele foi, și m'ortea contesei Choriuszky, ar fi fostu rezultatulu unui astufeliu de duelu.

* (*Cetimu că Lamartine*) renumitulu poetu franceșu e morbosu pe m'ort. Dile întregi petrece în nemiscare și n'linisce profundă. Totă Franci'a se teme, că unu somnu i-va închide ochii pre vecia.

* (*Opurile renumitului Molière*) acuma aparura în Franci'a în edițiune nouă. Francesii sunt foarte insuficienți pentru poezii și scriitorii lor, asié, încâtu în rare saloane lipsesc opurile aceloră și înca mai în toate edițiunile. Ore candu ne vomu putea fali și noi cu asié ceva.

* (*Petrecheri de érna în Russi'a*.) Frigulu celu mare din Russi'a, acum de doi, trei ani în c'ocă a începutu a produce pentru aristocrația rusască o petrecere foarte desfătătoare. Totă diu'a, ba și sér'a la faclă, petrece multimea barbatilor și a damelor p'afara, dându-se pe ghiata. Ghiata e cercetată cu multu mai tare de câtu balurile și la aceste petreceri concurgu chiaru și strainii, mai alesu englesii.

* (*Crinolinelé*). Multe conjurațiuni se mai facura și în contra erinolinelor, dar totu mai esista și înca au rola mare asié în Parisu, ca și în Londr'a și Berlinu și Neapole etc. Desiorte su-tote conjurațiunile, că-ci crinolinelé voru să esista, până candu voru esista dame, cari nu voescu să si-precépa, să si-cunoscă adevérat'a lor frumșetia. Astufeliu eschiamă unu diuaru franceșu.

* (*Moda nouă*). Mod'a cea mai nouă ce si-radica flămur'a învingerei sale în Neapole, este cu totul calugarască. Atâtu b'rbatii, câtu și femeile începura a portă unu feliu de palii cu coloră ruginei, ce s'émăna foarte cu reverend'a unui calugaru de ordulu capucinilor; acestu palii apoi e lungu până la calcaie, asié, încâtu omului i-vine a crede, că pe stade nu mai ambla altufeliu de ómeni, decâtu numai totu calugari. De altmintrelea, după cum ne spunu foile, prin Parisu înca începu a adoptă mod'a acest'a. Nu de multu fu o serata la o autoritate de diplomatie, la care mod'a acest'a „a la Rome“ concurse într-unu numeru marisioru. Păiele aceste sunt provideute înca din deretru și cu o caciula în trei cornuri, chiaru ca hain'a capucinilor.

* (*Unu donu*). Unu englesu de viața nobilă, ce studiă sculptur'a în Rom'a, numai de curundu trimise unu donu lui Garibaldi. Acestu donu nu e altu ceva, decâtu o mică copie artificioasă a orăsiului Mentan'a, gătită din lutu. Lutulu e sapatu din campulu bateliei de la Mentan'a. Epistol'a alăturată langa donulu acest'a între altele suna astufeliu : „Acest'a e pământulu acelu memorabilu. L'am sapatu din campulu bateliei, din loculu acelu, unde-a cursu mai multu sange. Lutulu acest'a

fu inmoietu de sange si eu nu cutediai sê lu-mai mes-tecu neci cu unu picurasiu de apa. Servésca-ti donulu acestu mitutelu de suvenire, nu pentru Mentan'a, ci pentru Rom'a."

* (*Imperates'a Siarolt'a*) de presinte pctrece in Brüssel si dupa cum se aude, din dî in dî si-vine mai tare in ori, si i-se ascépta rensenatosiérea deplina. Spunu, câ se delectédia fôrte in tonurile forte-pianului si câ dens'a inca jóca p'aceste strune mai adeseori.

* (*Napoleonu cadiù.*) Tóta lumea scie, câta placere si-afra francesii érn'a in padurea de la Boulogne, dan-du-se pe ghiatia. In dîlele trecute se încercâ si imperatu-lu Napoleonu, ea sê guste din acésta placere; inse dupa ce facù câte-va figuri frumóse pe ghiatia, de-odata nu-mai cadiù si pe langa tóte câ si-aruncâ manele 'naînte spre proptire, totu-si se lovî putîntelu; dar precum ce-tînu nu i-sa întemplatu neci o vatemare importanta.

* (*Printiulu Luynes*) renumitulu adunatoriu de anticítati — mori. „Gazetta de France“ astufeliu i-anun-tia mórtea. „Precum se scie, pana la evenimentele ceste din urma, in cari se sacrificâ, elu trai in Rom'a. Elu fu grijitoriulu celu mai fidelu alu ranitîloru; unui ranitu si-oferi chiaru paliulu, in urm'a carui faptu se reci si mori.“

Economice.

Cum sê se dee metasei colóre argintia?

Pune unu lotu de allaunu pisatu bine, intru-o ealdare cu apa si lasa sê fierba pana canduva fi fierbinte; baga apoi metas'a acolo in vapsela si las'o sê fierba acolo o diumatate de óra; dupa ce o mesteci bine, scóte-o afara si-o pune sê se recésca, apoi o spala in apa lim-pede. Candu tóte sunt gat'a pana aci, tórna érași alta apa in caldare si-o mesteca si cu ceva vapséla de lemnu galbenu de Brazilia; incinge apoi iute in acést'a vapséla metas'a, pana candu va fi frumósa de ajunsu. Poti sê mesteci si ceva urinu in vapsél'a acést'a, dar nu e neincungiuratu de lipsa.

Despre pandia.

Cum sê se vapsésca pandi'a cu colóre azurina? Baga intru o cupa de apa $\frac{1}{4}$ ñ de allaunu pisatu maruntu si pune sê fierba bine intru-o óla de lutu jumel-tîta bine. Ie dupa-acea unu lotu de venetiéla fina de Berolinu pisata ca puderalu, si acést'a o mesteca in ap'a cea de allaunu, si-o lasa apoi sê fierba éra-si, pana ce se invertosédia. Strecora dupa-acea vapsél'a acést'a prin o carpa curata de inu; incinge apoi pandi'a in vapsél'a acést'a; poti apoi sê o fierbi de dóue, trei ori dupa acca si sê-o torni peste pandia, dupa cum adeca vrei sê fia mai inchisa la colóre, séu mai azurina. Uda dupa-aceste vapsél'a cu scrobéla mestecata cu o tîra de céra topita, apoi o fréca pucinu între mani si-o pune sê se usce la umbra; dà-i apoi lustru cu sticla de lustru, ca sê se faca frumósa si pandi'a cu acést'a va fi gat'a.

Elena Baiulescu.

Gâcitura de siacu.

De Seb. Micsia.

ce	re,	re-	ta-	u-	n'a	cu	ma
ca	li-	ne	Ro-	îi	e	ti-	pe-
ra-	scie	tin-	dia-	re,	ri!	cu-	ór-
de	cér	be-	ce	ma-	te-	Pa-	na-
su-	de	re	pre	De	lu,	ba	a-
'n	ri	fe-	nu-	cu-	piu.	o	pu-
ri,	Se	vé-	ru	unu	dia	si	In
cu	se	Pre	piér-	lu	da	po	pre

Se póte deslegá dupa saritur'a calului.

Deslegarea gâciturei de siacu din nr. 48:

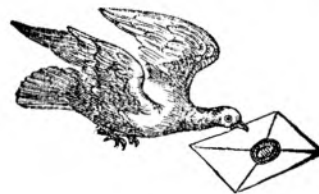
Sub o culme de cetate
Plangu intr'o senguratate,
Unde lacrimandu asiâ diu,
Catra sórte cu vaetu strigu:
Salta si te 'nsufletiesce,
Servilismulu parascesce,

Mei Romane, mei!

Deslegare buna primiramu de la dsior'a: Anastasi'a Leonovicu si de la dnii: G. Chetianu, Gregoriu Stoiacovicu, G. Gasparu si Paulu Popu.

Deslegarea gâciturei de siacu din nr. 47, amu mai primit'o de la dn'a Elen'a Tordasianu si de la dr'a Ana Ratiu.

POST'A REDACTIUNEL.

Cu numerulu presinte se incheia anu-lu acest'a. Ne rugamu de renoirea prenumera-tiuniloru, câ-ci nrulu venitoriu se va spedá nu-mai abonantiloru celoru noi.

Nelli in B. Sporédia. Dóra vomu potea face ceva.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.

S'a tiparitu in Pest'a 1868. prin Alesandru Kocsi (in tipografi'a lui Erkövi, Galgóczi si Kocsi.) Piat'i'a de pesci Nr. 9.

